

Szakdolgozat

Loppert Laura

Vidékfejlesztési agrármérnök levelező szak

Keszthely

2023

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Georgikon Campus

Vidékfejlesztési agrármérnök levelező szak

A Balaton környékének társadalmi-gazdasági folyamatai különös tekintettel Gyenesdiás településére

beosztás

Belső konzulens: Dr. habil Bacsí Zsuzsanna

egyetemi tanár

Készítette: Loppert Laura

HTTL6D

levelező

**Intézet/Tanszék: Agrár- és Élelmiszer-
gazdaságtani Intézet**

Készthely

2023

Tartalom

1. Bevezetés.....	4
2. A vizsgált terület elhelyezkedése, földrajzi adottságai, története - szakirodalmi áttekintés	6
2.1. A vizsgálandó társadalmi – gazdasági folyamatok elemzésének elméleti háttere	6
2.2. A Balaton fejlődésének 6 szakasza	6
2.3. Gyenesdiás földrajzi elhelyezkedése, fejlődésének rövid áttekintése.....	9
3. fejezet: Gyenesdiás település helyzetelemzése – szekunder elemzés.....	13
3.1. Gyenesdiás demográfiai folyamatai (népességi adatok, korszerkezet, iskolázottság).....	13
Hiba! A könyvjelző nem létezik.	
3.2. Gyenesdiás infrastruktúrája	16
3.3. Gyenesdiás gazdaságának jellemzői.....	23
4. A települési önkormányzat tevékenysége	28
4.1. Az önkormányzat működése, gazdálkodása, nyújtott szolgáltatások	28
4.2. A település fejlesztési programjai - az önkormányzat szerepe ezekben	34
5. Primer kutatás - lakossági kérdőíves felmérés.....	37
6. Következtetések, javaslatok	43
7. Összefoglalás	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
8. Irodalomjegyzék	46
9. Nyilatkozatok - hallgató részéről, témavezető részéről	Hiba! A könyvjelző nem létezik.

1. Bevezetés

Szakdolgozatomban Gyenesdiás település példáján keresztül vizsgálom az elmúlt 10 évben a helyi társadalmi és gazdasági folyamatokat, fejlődésüket és egymásra gyakorolt hatásukat.

Az elmúlt évtizedekben Magyarország nagy társadalmi és gazdasági változásokon ment keresztül, amely természetesen hatással volt a Balaton és környéke, szűkebb értelemben Gyenesdiás község fejlődésére is.

A Balaton és környéke társadalmi és gazdasági fejlődésének egyik legfontosabb húzóereje a Balaton régió, mely természeti és kulturális adottságai, történelmi emlékei, a tó és a változatos szépségű tájai, Magyarország idegenforgalmának második legkedveltebb üdülőtérségévé vált.

Az évszázadok alatt kialakult Balaton körüli településszerkezet lehetőséget adott az üdülőkörzet gazdasága és turizmusa fejlődésének. A Balatoni hajózás megindulása és később a vasútépítés határozott lendületet adott a partközeli települések fejlődésének. A XX. század első felétől kezdődően rohamos ütemben épültek a nyaralók, szállodák, melynek hatására a települések állandó népessége, valamint a fürdővendégek száma is folyamatosan növekedett. Elindult egy városiasodási folyamat, elsőik között Keszthely, Tapolca, Siófok és Balatonfüred városi rangra emelkedett.

(KSH 2011)

A Balaton – a magyar tenger – környezeti adottságai miatt magától értetődő volt a térség gazdasági fejlődése, mely a turizmus irányába tolódott el. A központi és helyi források megfelelő felhasználásával a térség folyamatosan fejlődik.

A fentiek alátámasztására Gyenesdiás Község tekintetében az elmúlt évek társadalmi és gazdasági folyamatait szeretném vizsgálni.

Szakdolgozatom témájának jelentőségét abban látom, hogy egy település fejlődésében az elérhető központi és helyi források megfelelő felhasználásával, a Balaton tó környezeti adottságait kihasználva, milyen komoly fejlődést lehet elérni, és ez milyen hatással van az ott élőkre. Motivált az is, hogy Gyenesdiás községhez személyesen is kötődöm, továbbá befolyásolt az érdeklődés a téma iránt és inspirált a tanulmányaim során megszerzett ismeretanyag. Motivált az is, hogy viszonylag terjedelmes irodalma van a témának, aminek a feldolgozása segít az elemző munkában.

Szakedolgozatom felépítését tekintve a következő részekre tagozódik: A szakirodalmi áttekintés keretében a társadalmi és a gazdasági folyamatok elemzésének elméleti háttérét ismertetem, majd a Balaton fejlődésének 6 fő szakaszát mutatom be 1822-napjainkig. Ezt követi a saját vizsgálat, amelynek szekunder része Gyenesdiás bemutatásával indul, majd azt vizsgálom, hogy az elmúlt 10 évben hogyan fejlődött a térség, ez hogyan hat a demográfiai folyamatokra, a lakásállomány változására, munkahelyteremtésre, foglalkoztatásra, a turizmus fejlődésére. Bemutatom a nagyközség főbb attrakcióit. Foglalkozom az önkormányzat működésével, tevékenységével, költségvetésének alakulásával, és az általa nyújtott szolgáltatásokkal. Ezt követően primer kutatás keretében bemutatom a község közelmúltbeli fejlesztéseit, és ezek hatását – melyhez interjú/kérdőíves felmérést is készítettem. Az elemzések alapján következtetéseket és javaslatokat fogalmazok meg a község fejlődésére és jövőjére vonatkozóan.

2. A vizsgált terület elhelyezkedése, földrajzi adottságai, története - szakirodalmi áttekintés

2.1. A vizsgálandó társadalmi – gazdasági folyamatok elemzésének elméleti háttere

A régió elemzéséhez a következő kérdéseket használhatjuk fel.

- 1.Milyen a régió?
- 2.Változik-e a régió?
- 3.Másokhoz képest milyen?

A kérdésekkel a társadalom térbeliségét vizsgáljuk. Ezeket leírásokkal, leíró statisztikákkal, összehasonlító statisztikákkal és speciális regionális elemzésekre alkalmas mutatószámokkal vizsgálhatjuk. Ilyen általános statisztikai mutató például a szórás, relatív szórás, átlag, illetve speciális regionális mutatók például a duál mutató, Robin-Hood index.

A területi vizsgálat során a társadalom térbeliségét vizsgáljuk. Meghatározzuk, hogy mi a vizsgálatunk célja, a gazdasági, társadalmi, demográfiai helyzetét akarjuk felmérni? Ki kell választani, kiktől, mikről gyűjtjük az adatokat, a vizsgált terület lakosairól, intézményeiről, úthálózatáról? Illetve az adatok keletkezésének forrását szükséges kiválasztani, ezt megfigyeléssel tehetjük. A területi adatbázisnak tartalmaznia kell a vizsgált terület lakosainak, vállalkozásainak, intézményeinek különböző jellemzőit, tulajdonságait. Primer adat - amelyet mi mérünk - illetve szekunder adat - amelyet valaki más mért, és közzé tett- állhat ehhez a rendelkezésünkre.

Elemzésünk során figyelembe kell vennünk az elemzés térbeli és időbeli formáit. Térbeli elemzésnél készíthetünk egy egységre, több egységre, illetve területegységek teljes rendszerére kiterjedő esettanulmányt. Időbeli elemzésünk során készíthetünk dinamikai, illetve időbeli vizsgálatot.

(Nemes Nagy, 2005)

2.2. A Balaton fejlődésének 6 szakasza

1822-1861 – a kezdetek

Balatonfüredre, Badacsonyra és Keszthelyre már a 19. század első felében is sokan látogattak – ezek a települések azonban nem a Balaton miatt lettek népszerűek. Keszthelyt például Festetics György tette kulturális és gazdasági központtá. Balatonfüredre pedig a gyógyhatású termálforrás miatt jártak kezdetben.

A '48-as szabadságharc bukása után jöttek létre az első fürdőtelepek a nyugati típusú tengeri fürdőhelyek mintájára; fürdőházak épültek, strandokat alakítottak ki. Ekkoriban kezdtek az őslakosok is részt venni a vendéglátásban: a paraszti házak tisztaszobáit kiadták a fürdővendégeknek, és kirándulókat fuvaroztak.

(Internet 1)

1861-1909 – elindul a vonat

A Balaton felfedezésének következő fontos eseménye a Budapestet Fiumével összekötő Déli Vasút balatoni szakaszának átadása volt 1861-ben. Eredeti három megállóhelye, Balatonszentgyörgy, Boglár és Szántód akkor még nem volt fürdőzőhely. Később Siófokon is lett megálló. A szemesi megálló építése már turisztikai döntés volt 1878-ban.

Az 1860-as évek második felében indult meg a villák, szállodák építése. Elsőként a legnagyobb településeken, Keszthelyen, Balatonfüreden, Földváron és Siófokon.

A helyi társadalom életét a nyaralóvendégek megjelenése mellett más folyamatok is alakították. A két legfontosabb a balatoni halászat nagyüzemivé válása és a balatoni szőlőket sújtó filoxéra-vész. Mindkettő a helyi lakosok tömeges elvándorlását, illetve a maradék vendéglátás felé fordulását hozta magával.

(Internet 1)

1909-1944 – a Balaton első igazi aranykora

1909-ben az északi parton is átadták a vasútvonalat, amitől a déli vonalhoz hasonló fellendülést reméltek. A várt tömegek azonban nem érkeztek meg – sokan az Adriát választották a Balaton helyett. A Balaton a trianoni döntés után került igazán reflektorfénybe – az azt követő 20 év kétségkívül a Balaton első virágkorának nevezhető.

A magyar tenger nyaralótársadalma addig nem látott módon kiszélesedett. Korábban a Balaton főként jómódú polgárok üdülőhelye volt, akkor azonban megjelentek a legtehetősebbek is, akik korábban inkább a tengerhez utaztak. Emellett az 1930-40-es években már a középosztály szegényebb tagjai, később egyre több munkás is a Balatonra járt nyaralni.

Az állandó lakosság száma már évtizedek óta emelkedett, de ezekben az évtizedekben ugrásszerű volt a növekedés. Az 1930-as népszámláláskor már 70 000 lakost számláltak – míg 1890-ben még csak 55 ezren voltak.

(Internet 1)

1944-1960 – a tömegüdültetés évtizedei

A második világháború előszobájában az 1944-es szezon volt az utolsó, ami a megszokott módon zajlott le. A háborús károk eltakarítása és az újjáépítés sok fürdőtelepen az ötvenes évek elejéig, akár végéig is elhúzódott.

A korábban fürdőegyesületi vagy községi kézben lévő strandok, parkok 1950-51-re kerültek vállalati vagy tanácsi tulajdonba.

A lakóépületek államosítására 1952-ben hoztak törvényt, a villák nagy része azonban már korábban gazdát cserélt. A háború után sok nyaralótulajdonos egyáltalán nem tért vissza. A kifosztott nyaralóépületek új tulajdonost kaptak.

A tulajdonviszonyokat az a rendelet rajzolta át végérvényesen, ami az egyidejűleg két vagy több ingatlant birtokló vagy bérlő, többnyire villa- és üdültőtulajdonosokat vette célba. Később az államosított villákból lettek a hivatali, vállalati és szakszervezeti üdülők, panziók.

A nyaralótársadalom tarka képet mutatott, új szereplőként jelentek meg a KISZ- és úttörőtáborokban nyaraló fiatalok.

(Internet 1)

1960-1989 – a balatoni idegenforgalom újabb aranykora

Az ötvenes évek végén, a hatvanas évek elején egyre fontosabb központi törekvéssé vált a „nyugati nyitás”, a nemzetközi elszigeteltségből való kilépés. Ennek az egyik legkézenfekvőbb eszköze a turizmus volt: a külföldi turisták Magyarországra csábítása. A kezdeményezés legnagyobb nyertese a Balaton környéke volt.

Ezekben az évtizedekben az NSZK-ból és az NDK-ból jött a legtöbb külföldi vendég, de más nyugati országokból is érkeztek a Balaton-térségbe. A térségnek fel kellett zárkóznia, hogy ki tudja szolgálni az itthoninál jobbhoz szokott külföldi vendégeket, különösen a nyugati turistákat. Színvonalasabb szállásokra, éttermekre, strandokra volt szükség. A Balaton, akárcsak Budapest, az ország elsőszámú idegenforgalmi célpontjává vált, kiemelt figyelmet kapott.

A Balatonhoz érkező turisták száma a hetvenes évektől szinte évről évre nőtt, az állami és üzemi üdülők és szolgáltatások pedig nem bírták tartani az iramot. A helyiek is nagyon jól jártak: a megnövekedett turizmus jelentős mellékjövedelmet jelentett számukra.

(Internet 1)

1990-től napjainkig – a Balaton, ahogy ma ismerjük

Ezt a nyaralók és a nyaraltatók sajátos egymásrautaltságára épülő turisztikai aranykort szakította meg a rendszerváltás. A Berlini fal leomlása után a német családoknak már nem volt szükségük nyári találkozóhelyre. A határok megnyíltak, a nyugati útlevél a Balaton mellett számos új úti cél felé vitte az embereket. A rendszerváltás után a Balaton idegenforgalma jelentősen csökkent. 1989 és 1993 között a kereskedelmi szálláshelyi vendégéjszakák száma 7,2 millióról 3,2 millióra csökkent

A kilencvenes évek végére azonban lecsengett az utazási láz; itthon egyre többen csak a belföldi utazást engedhettek meg maguknak. Nemzetközi összehasonlításban a Balaton nem tudta magát tartani, a külföldiek egyre kevésbé választottak minket. A 2002-es szezon volt az utolsó, amikor éppen kiegyenlített volt a magyar és külföldi vendégek aránya a Balatonnál. Onnantól átfordult és a magyarok vannak túlsúlyban

(Internet 1, Virág,1996)

2.3. Gyenesdiás földrajzi elhelyezkedése, fejlődésének rövid áttekintése

A közel 4000 lelket számláló település Magyarország nyugati határától (Ausztriától, Szlovéniától és Horvátországtól egyaránt) 100 km-re, a Balaton észak-nyugati partján fekszik, a Keszthelyi-hegység lábánál, Keszthely szomszédságában. Elhelyezkedéséből következik, hogy nemcsak Keszthely, de az egész megye számára a „keleti megyekapu” szerepkörét tölti be. A közel 20 km² nagyságú területen fekvő település jelenleg Zala megye és egyben a Balaton régió legnagyobb lélekszámú nagyközsége.

A rendszerváltozáskor már nagyközségi rangú, családbarát turizmusra építő település szilárd polgári értékrendjével, erős civil bázisával, folyamatosan növekvő fiatal népességével, prosperáló vállalkozói réteg kialakulásával, valamint környezettudatos, innovatív településfejlesztésével tűnik ki szűkebb és tágabb környezetéből.

(Paksy, 2022; Molnár-Gál, 2008)

A település a jelentősebb közlekedési utak mellett fekszik, és alig néhány kilométerre fut az M7-es autópálya, valamint az Ausztriát (Nyugat-Európát) a Balatonnal közvetlenül összekötő folyosónak számító 84-es főút. Az elkerülő és gyorsforgalmi utakon a megyeszékhely 30 percen belül megközelíthető. A települést átszeli a 71-es balatoni főút, amely a települést északi és déli területekre osztja.

A Sármelléken kiépített Hévíz-Balaton nemzetközi repülőtér 15 km-re található Gyenesdiástól. A térségben több mint 550 belföldi buszjárat közlekedik, a nagyközségben valamennyi távolsági autóbusz megáll. A település két vasúti megállóval rendelkezik és közvetlen vonatok közlekednek Budapestről, a Keleti és a Déli Pályaudvarról Keszthelyre, továbbá a Miskolc-Keszthely, illetve a Pécs-Keszthely útvonalon is. A nagyközség jó közlekedés pozícióval rendelkezik, tömegközlekedési ellátottsága a járatsűrűség tekintetében is megfelelő. A településen a Balatoni Bringakörút és az Országos Kéktúra útvonal is áthalad.

A település szűkebb környezete az 52 000 lakosú Keszthelyi járás, amely 536 km² területű és 30 település tartozik hozzá. A járás lakosainak nagyjából a fele két szomszédos városban, Keszthelyen és Hévízen, a többi pedig a környező településeken él.

Tágabb értelemben Gyenesdiás része a Balatoni Kiemelt Üdülőkörzetnek (BKÜ), melynek centrumai Siófok, Balatonfüred és Keszthely. Ez utóbbinak szerves, elválaszthatatlan része, sajátos funkciókat felvállaló társközpontja Gyenesdiás. A település lélekszáma és infrastrukturális színvonala ma már egyértelműen a kisvárosi kategórián belül helyezkedik el. Országos szinten Gyenesdiás, amely méretével a Dunántúl új, nagyobb kisvárosai közé tartozna, összességében 57 mai várost előzne meg lélekszámával.

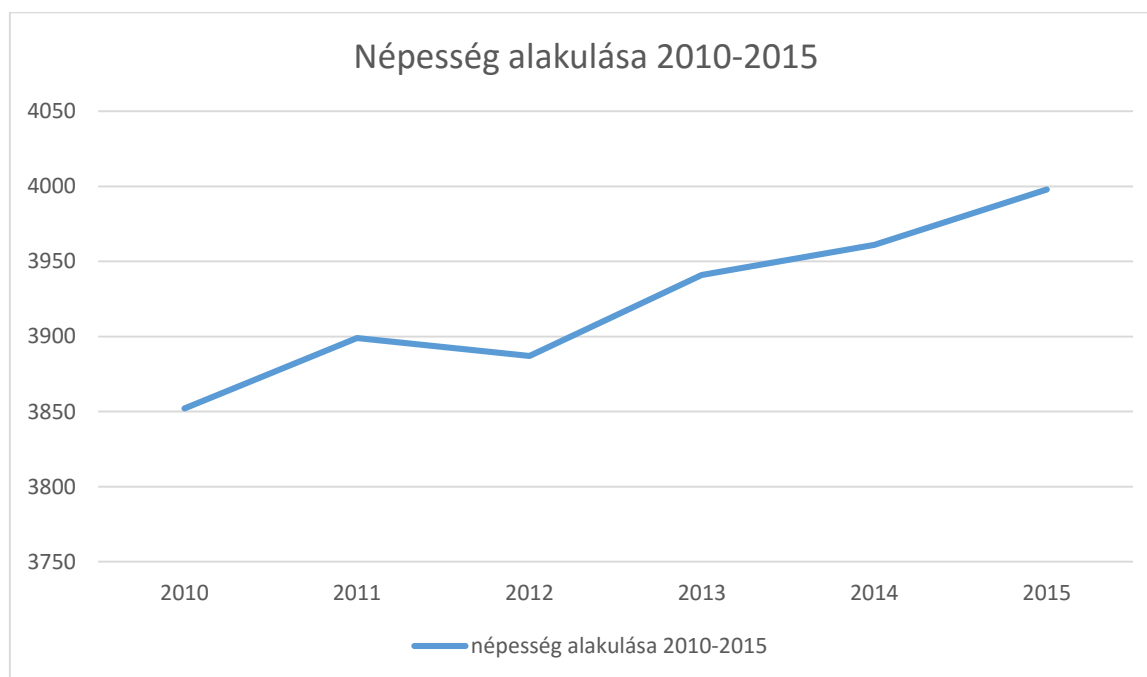
(Gyenesdiás Önkormányzata, 2017)

A KORMÁNYRENDELET 14/A. § (2) a) PONTJA ALAPJÁN

„(2) A kezdeményezések értékelése során az átlagos városi fejlettségi szintet elérőnek kell tekinteni különösen azt a községet, amely a) lakosságszáma a KSH által a kezdeményezés elbírálásának évében nyilvántartott legfrissebb hivatalos adat szerint meghaladja a 10 000 főt és az azt megelőző öt évben folyamatosan növekedett.”

A nagyközség lélekszáma nem éri el a 10 000 főt, ez a reális településfejlesztési célok között nem szerepel, Gyenesdiás vonzerejét, adottságait éppen élhetősége adja, amely nagyjából a jelenlegi népességszámhoz is igazodik, azt mintegy 10-15%-kal haladhatja meg a jövőben. A közel négyezer fős lélekszámmal ugyanakkor a település remekül illeszkedne a hazai kisvárosi állományba, mi több, nagysága megfeleltethető a legutóbbi (2009., 2013.) várossá nyilvánítások átlagos népességszámának. Az elmúlt időszakot tekintve Gyenesdiás állandó népessége 2010. évben 3852, 2011. évben 3899, 2012. évben 3887, 2013. évben 3941, 2014. évben 3961, 2015. évben 3998 fő volt. Az állandó népesség a vizsgált időszakban 109 fővel, azaz közel 4%-kal emelkedett, amely érték messze felülmúlja az országos, megyei, a nagyközségi, a megyei városi és az országos kisvárosi átlagot is.

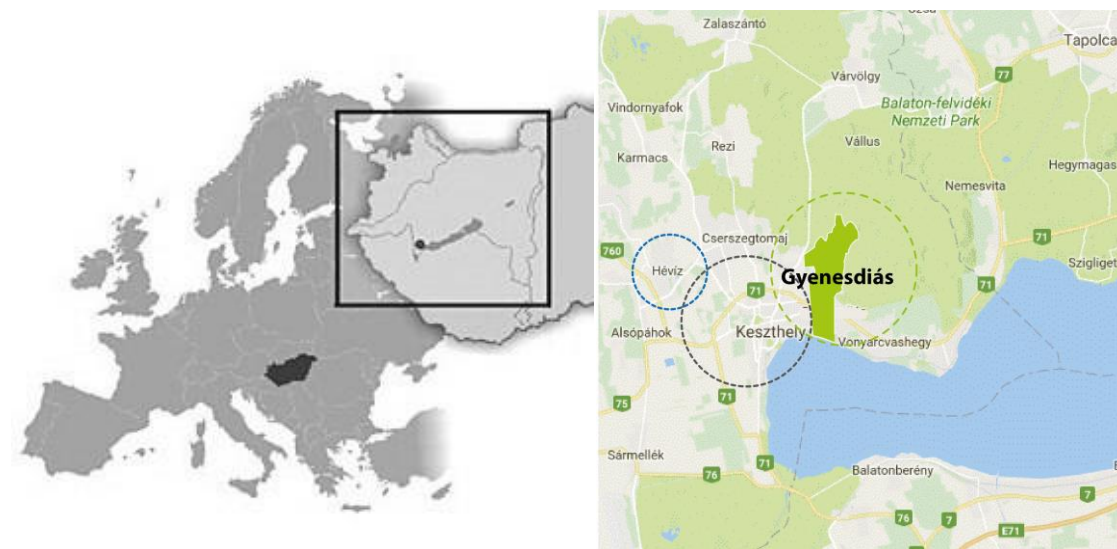
(Gyenesdiás Önkormányzata, 2017)

1. ábra: Gyenesdiás állandó népessége (2010-2015)

(Gyenesdiás Önkormányzata, 2017)

A Balatoni térségben a település lakosságszáma megelőzi Balatonföldvár, Badacsony, Zamárdi és Balatonkenese városokét. A balatoni agglomerációs térségben ma Gyenesdiás népesszámaival négy várost hagy maga mögött

2. ábra: Gyenesdiás földrajzi elhelyezkedése

(Gyenesdiás Önkormányzata, 2017)

3. fejezet: Gyenesdiás település helyzetelemzése – szekunder elemzés

Gyenesdiás nagyközség állandó lakóinak száma a KSH adatai alapján 2021. január 1-jén 3760 fő volt. A település területe 18,5 km², melyből a belterület 5,84 km², a külterület pedig 12,65 km². A Zala megyei demográfiai folyamat -akárcsak az országos- hozzávetőlegesen

1980 óta negatív tendenciájú, amely a természetes szaporulat negatívumából és a vidék negatív vándorlási különbözetéből adódik. Amíg Zala megyében általános előregedés mutatható ki, addig a beköltözők nagy száma, valamint a gyermekvállalási kedv miatt Gyenesdiás fiatal népességgel rendelkezik. Gazdaságilag tehát aktív, tevékeny, további fejlődéssel lehet jövőképek meghatározásánál számolni.

(KSH,2014)

1. táblázat: A népesség és népsűrűség alakulása 2011-2021 között Gyenesdiáson

(Internet 2)

IDŐPONT	LAKÓNÉPESSÉG	TERÜLETNAGYSÁG (HEKTÁR)	NÉPSŰRŰSÉG fő/km ²
2011.01.01	3 760	1 850	203,2
2012.01.01	3 671	1 850	198,4
2013.01.01	3 641	1 850	196,8
2014.01.01	3 704	1 850	200,2
2015.01.01	3 667	1 850	198,2
2016.01.01	3 700	1 850	200
2017.01.01	3 650	1 850	197,3
2018.01.01	3 635	1 850	196,5
2019.01.01	3 568	1 850	192,8
2020.01.01	3 570	1 850	192,9
2021.01.01	3 444	1 850	186,2

3.1. Gyenesdiás demográfiai folyamatai (népességi adatok, korszerkezet, iskolázottság)

Gyenesdiás ma a legnagyobb, nem városi jogcímmel rendelkező Zala megyei település, a megye városai között is a 8. legnagyobbak számát lakosságszámaival.

Az elmúlt évtizedben az állandó és a lakónépesség számának alakulását a rendszerváltás óta gyors, dinamikus növekedés jellemzi, melyet a 2008-as gazdasági világválság sem tudott megtörni.

Az utóbbi évtized adatai alapján kijelenthető, hogy a térbeli mobilitás eredményeként a nagyközség az elmúlt évtizedekben jelentős vándorlási nyereséggel zárt. Gyenesdiás népességszámának „növekményét” a migrációs többlet mellett a jelentős természetes szaporodás a gyerekvállalási kedv, a fiatal családok kiköltözései biztosítják.

A népesség az elmúlt évtizedekben közel duplájára nőtt. A beköltözőknek köszönhetően Gyenesdiásnak fiatalodó lakossága van. A fiatalodó lakosság miatt a település gazdaságilag aktív képet mutat, sajnos viszont, mint ahogy a megyében mindenhol jellemző a születések száma itt is alacsony, így a bevándorló lakosság nélkül Gyenesdiás is átlagos értékeket produkálna.

(KSH,2014)

A népességszám növekedése elsősorban azzal magyarázható, hogy laza, kertvárosi lakóterületei, különösen a felső településrészekben igen vonzó lakóterületek találhatók. Az ország minden részéről regisztrálható ideköltöző, de kiemelkedő a külföldi beköltözők száma is. Gyenesdiás a szomszédos Keszthely agglomerációs települése is, így onnan is számos beköltöző érkezik.

A környék városaiból és településeiről érkező új lakók számának gyarapodása a születések, a gyerekek számának növekedésével járhatna együtt, mégis jelenleg Gyenesdiásra is jellemző sajnos ily módon az „előregedés”, a nyugdíjas korúak számának emelkedése, ezért fontos feladat lenne munkaképes fiatalok településen tartása, a diplomások visszahívása.

Gyenesdiás korfája azonban még mindig jónak mondható, más Balaton-parti vagy zalai településhez képest, hiszen az itt élők többsége korosztály szerint a 15-59 év közötti korcsoportba tartozik, így viszonylag magas a munka- és keresőképes emberek száma. A gyerekek számának aránya nem mutatott jelentős változást az elmúlt 15 évben. A hatvan év feletti lakosok száma azonban folyamatosan nő, amely a település kismértékű előregedésének veszélyét jelzi előre.

Gyenesdiás nagyközség főbb területi- és népességszámadatait az alábbi táblázat mutatja be. A 18,49 km²-en fekvő település lakónépességének 100 %-a belterületen él. Népsűrűség szempontjából a település a sűrűn benépesített kategóriába sorolható, jelenleg 200,0 fő/ km², mely jóval meghaladja a Zala megyei 74,6 fő/km² átlagot.

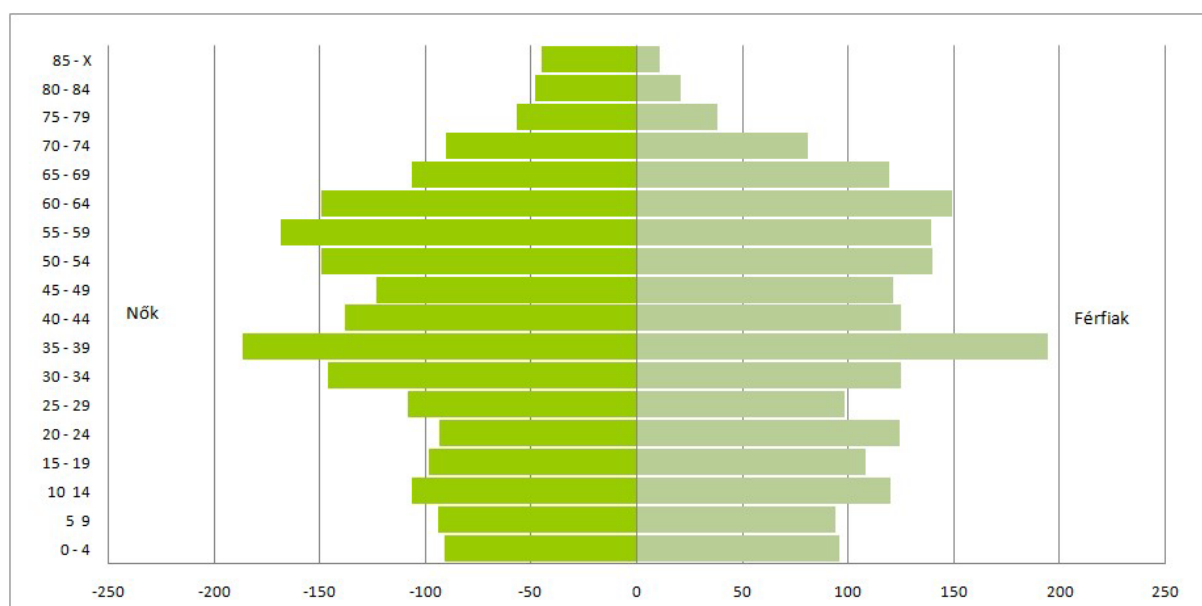
(Gál, 2020)

2. táblázat: A nagyközség főbb területi és népességi adatai

(Gyenesdiás Önkormányzata, 2017)

Megnevezés	2001	2011	2015
A nagyközség területe (km ²)	18,49	18,49	18,49
Ebből: - belterület (km ²)	5,84	5,84	5,84
- külterület (km ²)	12,65	12,65	12,65
Lakónépesség száma (fő)	2711	3411	3937
Ebből:-belterületi népesség (fő)	2711	3411	3937
Népsűrűség (fő/km ²)	146,5	184,4	200
Ebből:- belterületi (fő/km ²)	146,5	184,4	200

A népesség nemek szerinti megoszlásában a nők és férfiak száma közötti különbség nem számottevő. A 0-24-es korcsoportban a férfiak száma a nagyobb, a 25 feletti korcsoportban pedig (a 35-39 korcsoport kivételével) a női populáció magasabb száma jellemző.

3. ábra: Az állandó népesség nemek és korcsoportok szerint (2011)

(Gyenesdiás Önkormányzata, 2017)

Gyenesdiás iskolázottsági mutatói az elmúlt 15 évben jelentősen javultak. A középfokú végzettségűek aránya 2001-ről 2011-re 206,2 % -kal, míg a felsőfokú végzettségűek aránya 294 % -kal emelkedett, messze meghaladva ezzel a városi átlagot. A teljes lakosságot tekintve a diplomások aránya közel 20%, az érettségizettekké 28,5%.

(KSH,2014)

3. táblázat: A foglalkoztatottak korcsoport, legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint (Gyenesdiás Önkormányzata, 2017)

Összesen		Korcsoport			Általános iskola		Középiskola		Egyetem/ Főiskola, stb.
		15-39	40-59	60-	8. évfolyam alacsonyabb	8. évf.	érettségi nélküli szakmai oklevél	érettségi	
2001év	1171	566	596	9	6	143	406	396	220
2011év	3411	1015	1051	779	330	498	980	974	647

3.2. Gyenesdiás infrastruktúrája

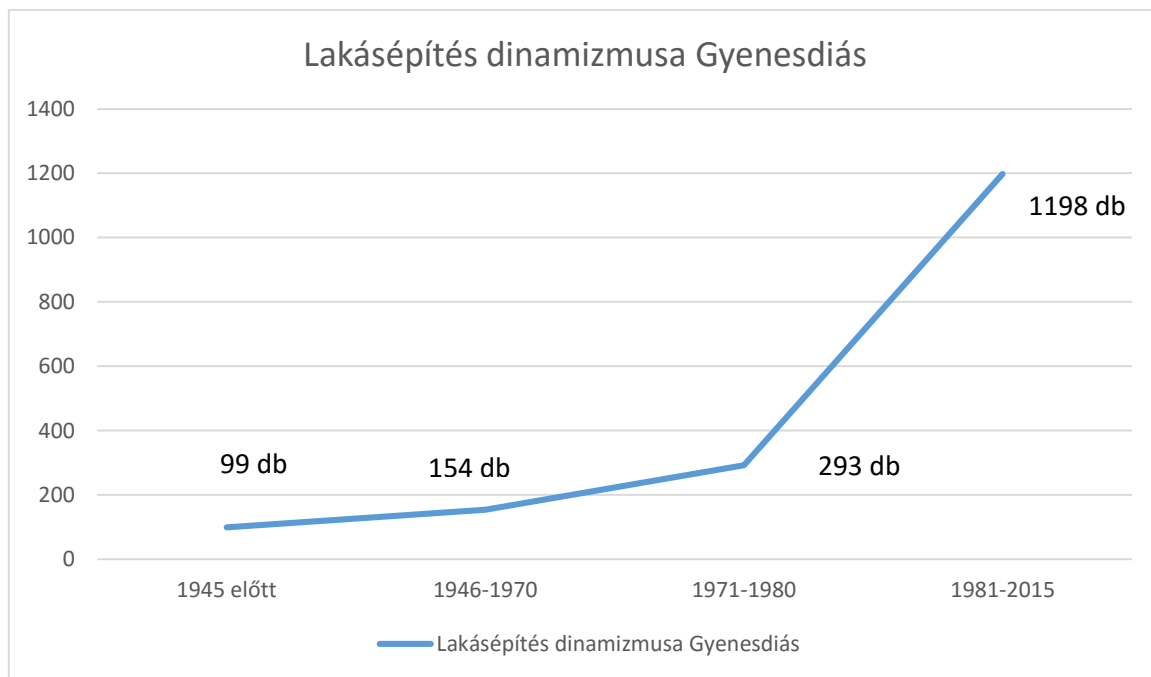
Lakásállomány:

Gyenesdiáson legnagyobb részt családi házak és üdülők, kisebb számban társasházak is megtalálhatóak. A lakásállomány csaknem teljes része magántulajdonban van, melyek fenntartásáról, karbantartásáról a tulajdonosok kötelesek gondoskodni. Az épületek jól karbantartottak és zömében jó műszaki állapotban vannak.

A településen 1744 db (KSH, 2015. év) lakóegység található. Az adatbázis a lakások és üdülők számát összesítve adja meg. Az üdülők száma – a helyi adónyilvántartás szerint – 432 db (~24,8%), a fennmaradó 1312 db (~75,2%) pedig lakás. A nem lakott lakások és üdülők száma 469 db a 2011. évi Népszámlálási adatok alapján. Az összes lakott üdülő és lakás száma 1275db.

Az 1744 db lakásból 100 épült az 1945 előtti időszakban, ez mindössze 5,7%. 1945 és 1970 között összesen 154 db (8,8%) lakás készült el. 1971 és 1980 között az építések száma 16,8%-al emelkedett, mivel ebben az időszakban 293 db építkezés történt. A többi lakás és üdülő (68,7%) az 1980 és 2015 közötti időben épült, így a település lakás- és üdülőépület állománya fiatal építésűnek mondható.

(Fodor et al., 2017)

4. ábra: Lakásépítések dinamizmusa Gyenesdiáson
(Gyenesdiás Önkormányzata, 2017)

A lakások és üdülők csaknem fele, 840 db (48,2%) 100 m² vagy annál nagyobb alapterületű, 30-100 m² közöttiből 890 db (51 %) található, a 30 m²-nél kisebb lakások száma csekély mennyiségű, mindössze 14 db (0,8%).

4. táblázat: A lakásállomány alakulása 2011-2021 között Gyenesdiáson
(Internet 2)

IDŐPONT	LAKÓNÉPESSÉG	LAKÁSOK SZÁMA	Egy lakásra jutó átlagos lakosságszám
2011.01.01	3 760	1 879	2,00
2012.01.01	3 671	1 840	1,9
2013.01.01	3 641	1 804	2,01
2014.01.01	3 704	1 779	2,08
2015.01.01	3 667	1 765	2,07
2016.01.01	3 700	1 744	2,12
2017.01.01	3 650	1 732	2,10
2018.01.01	3 635	1 722	2,11
2019.01.01	3 568	1 709	2,08
2020.01.01	3 570	1 708	2,09

2021.01.01	3 444	1 701	2,02
------------	-------	-------	------

Közlekedés és kommunális infrastruktúra :

A közlekedési infrastruktúra ellátottsága szempontjából Gyenesdiás az országos átlag feletti helyzetet mondhat magáénak. Két nemzetközi viszonylatban is fontos tengely (M7 és 84. sz. főút), valamint egy országos jelentőségű főútvonal közvetlen környezetében elhelyezkedve kedvező a település megközelíthetősége. Az M7-es autópályához kapcsolódóan a gyorsforgalmi, valamint az M76 útvonalak jövőbeni fejlesztésével, továbbá a vasútvonalak korszerűsítésével és a 71 sz. főút rekonstrukciójával Gyenesdiás a térség egyik fontos csomópontjává válik. A település könnyen megközelíthető közúton, vasúton, illetve légi közlekedés útján is, a Sármelléken üzemelő repülőtér felől.

A nagyközség belterületi útjainak járhatósága jó, többségük (több, mint 97 %) aszfaltburkolattal ellátott. Gyenesdiáson lévő lakás állományának 99,0 %-a csatlakozott rá a vezetékes ivóvízhálózatra, a közüzemi szennyvízhálózatra 92,0%-os a gázhálózatra 97,8 %-os a rácsatlakozás mértéke. A Magyar Telekom Nyrt. és a UPC hálózata illetve a rádiótelefon szolgáltatók valamennyi rendszere elérhető a településen.

A településen a kommunális hulladékszállítás és hulladék elhelyezés /Zalabér/, a veszélyesnek minősített egészségügyi hulladékok gyűjtése és elszállítása, a használt szárazelemgyűjtés, a fáradt olaj, az üveg, az elektronikus hulladékgyűjtés, valamint a háztól történő szelektív /papír, műanyag/hulladékgyűjtés megoldott.

(Gál, 2020)

Szociális infrastruktúra

Gyenesdiás intézményhálózata a folyamatos fejlesztéseket és bővítéseket követően teljes mértékben ellátja az alapfokú oktatás-nevelés, gyermekjóléti szolgáltatás, közművelődés, egészségügyi alapellátás, szociális alap- és szakellátás területén jelentkező helyi és térségi igényeket, kisvárosias struktúrájával és minőségével mind tárgyi, mind személyi feltételeiben megfelel az egyre fokozódó elvárásoknak.

(Gyenesdiás Önkormányzata, 2017)

Bölcsőde és Óvoda

A Gyenesdiáson élők részéről jelentkező igényeknek megfelelően 2007. évben az önkormányzat - a kisgyermekes édesanyák munkavállalási esélyeinek javítása érdekében - önként vállalt feladatként elindította az egycsoportos bölcsődét. A bölcsőde az óvoda tagintézménye, szakmailag elkülönült egysége. 2011 szeptemberétől az óvoda melletti ingatlanon felépült az új bölcsőde külső megjelenésében is hívogató és egyedi épülete, ahol már két csoportban, 24 férőhelyen fogadja az intézmény a három éven aluli kisgyermekeket.

Az intézmény alapfeladata a családban nevelkedő három éven aluli gyermekek napközbeni ellátása, szakszerű gondozása és nevelése. Alapfeladaton túli szolgáltatásai a sószoa-használat, időszakos bölcsődei elhelyezése, játszócsoport működtetése.

A bölcsőde épülete és felszereltsége megfelel a mai kor követelményeinek, kialakított helyiségei magas színvonalú szolgáltatást biztosítanak, mint például csoportszoa (2db), fürdőszoba (2 db), gyermeköltöző, babakocsi-tároló, akadálymentesített WC, fényterápiás sószoa, tálalókonyha, felnőtt öltöző, tornaszoba.

Az óvoda története közel 50 évet ölel fel. Az intézmény épülete, szerkezeti felépítése, elnevezése számos változást, fejlesztést élt meg az elmúlt időszakban.

Az intézményben magas színvonalú a szervezeti kultúra és a szakmai műhelymunka.

A tudásmegosztás működtetésében az óvoda belső (önértékelési, kompetencia és drámapedagógiai) munkaközösségeket hozott létre, melyek komoly feladatot vállalnak, és elősegítik a színvonalas nevelés megvalósítását. Jelenleg az óvoda 150 férőhellyel rendelkezik, hat csoportban folyik a gyermekek nevelése, fejlesztése. Csoportonként 2 fő óvodapedagógus és 1 fő dajka dolgozik, munkájukat 1 fő pedagógiai asszisztens egészíti ki. Az intézményvezető munkáját 1 fő óvodatitkár segíti, az óvoda karbantartását 1 fő technikai dolgozó látja el. Az intézmény dolgozóinak létszáma 22 fő.

(Gyenesdiás Önkormányzata, 2017)

Iskola

Gyenesdiás nagyközség területén 1871-től működik a Kárpáti János Általános és Alapfokú művészeti iskola, de szervezett nevelő- oktatómunkáról csak 1873 után beszélhetünk. Az intézmény fenntartói feladatát 2013. január 1-től a Klebesberg Intézményfenntartói Központ vette át, 2017. január 1-től pedig állami működtetésbe került.

Az iskolában jelenleg 408 diák tanul. A diákok többsége gyenesdiási lakos, de érkeznek tanulók a környező településekről: Vonyarcvashegyről, Balatongyörökről, Keszthelyről, Hévízről, Balatonkeresztúrról és Zalaszentőrtől is. A bejáró tanítványok aránya 23%. A település idegenforgalmi vonzerejének köszönhetően — az intézmény speciális vonásaként — nem magyar állampolgárságú tanulók (orosz, német, belga állampolgárságú) is tanulnak az iskolában. Az intézmény sajátossága, hogy mikrokörnyezete változásaira mindig érzékenyen és gyorsan reagál. Az idegenforgalom miatt már korán kiemelt szerepet kapott az idegen nyelv oktatása. Az 1980-as évek elejétől második nyelvként bevezetésre került az orosz nyelv mellé a német tanítása, majd 1988-tól az orosz nyelvet a német nyelv váltotta fel. Jelenleg a német nyelvet váltja fel az angol, de továbbra is biztosított mindkét nyelv választásának lehetősége. Nagy hangsúlyt fektetnek a környezetvédelemre, a környezettudatos nevelésre.

Ezen a területen az önkormányzat és a település valamennyi intézménye (óvoda, bölcsőde), civil szervezete között szoros együttműködés tapasztalható. Az iskola 2007-ben, majd 2010-ben is elnyerte a megtisztelő „ÖKO Iskola” címet. 2013-ban pedig megkapta az „Örökös Ökoiskola” címet is.

(Gyenesdiás Önkormányzata, 2017)

Egészségügy

Gyenesdiás közigazgatási területén két felnőtt háziorvos, egy gyermek háziorvos, védőnői szolgálat, iskola-egészségügyi ellátás és fogorvosi alapellátás működik. Amíg a háziorvosokra, házi gyermekorvosokra jutó lakosok száma országosan 1566 fő, Zala megyében 1599 fő, addig Gyenesdiáson ez az arányszám 1332 fő, ami nemcsak a minőségi alapellátás mutatója, hanem előrevetíti a jövőbeni lakosságszám emelkedése miatti zavartalan ellátás lehetőségét is.

(Gyenesdiás Önkormányzata, 2017)

Felnőtt háziorvosi ellátás:

Az önkormányzati tulajdonban lévő rendelőben 2 fő vállalkozó háziorvos praktizál, 1- 1 fő asszisztenssel, illetve 1 fő technikai személyzettel. 2014-től a rendelő a környék háziorvosi praxisaihoz viszonyítva — egyedülálló módon — közel 5 millió forint értékű ultrahangos vizsgálóberendezéssel rendelkezik, amely a hazai körülmények között a legkorszerűbbek közé tartozik

(Gyenesdiás Önkormányzata, 2017)

Házi gyermekorvosi ellátás

A házi gyermekorvosi szolgálatot 1 fő házi gyermekorvos és 1 fő asszisztens alkotja, mindketten közalkalmazotti jogviszonyban látják el tevékenységüket, munkájukat 1 fő technikai személyzet segíti. A gyermekorvos területi ellátási kötelezettséggel végzi még Vonyarcvashegy és Balatongyörök községek egészségügyi alapellátását is. A minél magasabb színvonalú ellátás érdekében az önkormányzat 2017. évben új gyermekorvosi rendelő építését tervezte. Az új rendelőben a gyermekorvos és védőnői szolgálat is elhelyezést nyert, a másodikütemű fejlesztést követően pedig a fogorvosi ellátás is ebben az épületben folytatható. A körzetbe bejelentkezett páciensek létszáma jelenleg 610 fő, a más településekről érkező ellátottak aránya 14%.

(Gyenesdiás Önkormányzata, 2017)

Szociális és gyermekjóléti gondoskodás

Gyenesdiáson a lakosság szociális biztonságának megteremtése és megőrzése érdekében az alábbi szociális alap- és szakosított ellátások, gyermekjóléti alapellátások vehetők igénybe:

- időotthoni ellátás,
- szociális étkeztetés,
- házi segítségnyújtás,
- jelzőrendszeres házi segítségnyújtás,
- család és gyermekjóléti szolgáltatás,
- bölcsőde.

Az önkormányzat a személyes gondoskodás keretébe tartozó szociális feladatait önállóan, illetve társulás keretében látja el.

(Gyenesdiás Önkormányzata, 2017)

Közbiztonság

Rendőrség

Gyenesdiás nagyközség a Keszthelyi Rendőrkapitányság illetékességi területén található, közbiztonsági helyzetéért elsősorban a Balatongyöröki Rendőrőrs állománya felelős. Az aránylag kis létszámú rendőrőrs hosszú évek óta ugyanazzal a stabil állománnyal ügyel a rendre, három járőre közül a nagyközség területére egy fő körzeti megbízott került kijelölésre, azonban a rendőrőrs teljes állománya szerepet kap a helyi munkában.

(Gyenesdiás Önkormányzata, 2017)

Polgárőrség

A Gyenesdiási Polgárőr- és Vízi Egyesület 2007 októberében alakult, mely jelenleg 43 taggal működik, a nyári idegenforgalmi szezonban kiegészül az egyesület vendég polgárőrökkel, mintegy 10-12 fővel. Technikai felszereltsége 3 személygépkocsi, 1 járőrhajó, 2 Honda típusú robogó és 8 kerékpár. Az egyesület egész évben folyamatosan lát el szolgálatot, a nyári időszakban kiemelt figyelmet fordítva a strandok és környékük biztonságára. Szakmai elismerésük eredményeképpen 2014-ben - Zala megyében elsőként – Gyenesdiás település elnyerte a „Polgárőr Község” kitüntető címet. Az egyesület aktívan részt vesz Gyenesdiás Közbiztonsági és Bűnmegelőzési Konceptiójában megfogalmazott célok elérésében az alábbi területeken: a gyermek és fiatalkori bűnözés csökkentése, a droghasználat és kábítószer-bűnözés kezelése, a családon belüli erőszak megelőzése, a megtörtént esetek megfelelő kezelése. Az egyesület tagjai Gyenesdiáson útnak indították a SZEM mozgalmat, különböző bűnmegelőzési fórumokat szerveznek a lakosság és a civil szervezetek részére.

(Gyenesdiás Önkormányzata, 2017)

Civil szervezetek

A településen több civil szervezet működik, a gyenesdiási címre bejegyzett egyesületek és alapítványok száma 24. Több nem jogi személyiséggel rendelkező civil szerveződés is tevékenykedik, nagyobb részt valamilyen intézmény (pl. művelődési intézmény), vagy bejegyzett civil szervezet támogatásával.

1. Mentor Közhasznú Alapítvány
2. 2. Asbóth Sándor Huszár és Lovas Egyesület Hagyományőrző
3. 3. Balatoni Civil Szervezetek Szövetsége
4. Darnay Dornyai Béla Honismereti Alapítvány

5. Diós Települések Fesztiváljaiért Alapítvány
 6. Forrásvíz Természetbarát Egyesület
 7. Gödörházy Antal Alapítvány
 8. Gyenesdiás Községi Életéért Egyesület
 9. Gyenesdiási Asztalitenisz Sportegyesület
 10. Gyenesdiási Fürdőegyesület
 11. Gyenesdiási Horgász és Vízisport Egyesület
 12. Gyenesdiási Köz-Kultúra Alapítvány
 13. Gyenesdiási Lovassport Egyesület
 14. Gyenesdiási Óvodás Gyermekéért Alapítvány
 15. Gyenesdiási Polgárőr és Vízi Egyesület
 16. Gyenesdiási Turisztikai Egyesület
 17. KAPERNAUM Szeretetszolgálat Alapítvány
 18. Kinizsi Sportkör
 19. Mezőségi Őrzőkör Közhasznú Alapítvány
 20. Nyugat-Balatoni Regionális Sportcentrum Egyesület
 21. Varázshangok az Egészségért Egyesület
 22. Vazul Lovas Baranta Hagyományőrző Sportegyesület
 23. Yacht Egylet
 24. Zselic Vidékfejlesztő Közhasznú Egyesület
- (Gyenesdiás Önkormányzata, 2017)

3.3. Gyenesdiás gazdaságának jellemzői

Gyenesdiás életében a mezőgazdaság szerepe a végbement gazdasági, politikai átalakulás hatására az 1960-as években csökkent, mára csak szerény részesedést jelent mind a foglalkoztatásból, mind a megtermelt jövedelmekből. A településen nem alakult ki sem termelő-, sem földműves szövetkezet. Az 1900-as évek elején megnőtt az érdeklődés a balatoni nyaralás iránt. Az üdülővendégek tekintetével, a rendszerváltozás után korlátozták az állattartást. Megkezdődött a település jellegének átalakulása, a földterületeket felparcellázták, nyaraló- és üdülőtelkeket alakítottak ki. A fürdőélet megváltoztatta a falu arculatát, egyre nagyobb hangsúlyt kapott az idegenforgalom. A lakosság megélhetését már nem a föld és az azzal kapcsolatos tevékenységek biztosították, Keszthely különböző ipari üzemeiben vállaltak a helyiek munkát.

Az 1990-től önállóodott település a kezdetektől sikeres gazdaságpolitikát folytatott, melyet többek között a helyi adóbevételek növekedése, a helyi vállalkozások munkahelyteremtése szemléletesen fejez ki. A település környezetében értékes természeti erőforrások (gyógyvizek, Keszthelyi-hegység, geológiai képződmények, nádasok, Kis-Balaton élővilága) találhatóak, melyek alapvetően meghatározzák a nagyközség és a térség fejlődési pályáját. Gyenesdiás és környezete külföldön is széles körben ismert, megfelelő természetföldrajzi adottságokkal rendelkezik ahhoz, hogy hosszabb távon is dinamikusan fejlődő, az országos átlagot meghaladó térséggé váljon.

(Domonkos et al., 2016)

Gazdasági aktivitás ,foglalkoztatás

5.táblázat: A nagyközség lakosságának gazdasági aktivitás szerinti megoszlása

(Gyenesdiás Önkormányzata, 2017)

Megnevezés	2001		2011	
	fő	%	fő	%
Aktív keresők száma	1171	43,2	1471	43,2
Inaktív keresők száma	657	24,2	913	26,8
Eltartottak száma	823	30,4	864	25,3
Munkanélküliek száma	60	2,2	160	4,6
Lakónépesség összesen	2711	100	3411	100

A munkanélküliségi mutatók szintén kedvezőbbek az országos és a megyei átlaghoz képest is, a 2016. augusztusi állapot szerint 1,88%. A járásban is itt a legalacsonyabb a tartós munkanélküliek aránya az összlakossághoz viszonyítva 1995 óta.

Gyenesdiáson a foglalkoztatottak 35,2%-a más településről jár be dolgozni, így térségi szerepeit tekintve közel kétszeresen meghaladja a jogszabályban meghatározott egyetlen, kötelezően teljesítendő küszöbértéket.

(Domonkos,2016)

6. táblázat: Az ingázás időbeni alakulása

(Gyenesdiás Önkormányzata, 2017)

Megnevezés	2001		2011	
	fő	%	fő	%
Helyben lakó aktív kereső	1171	100	1471	100
Helyben lakó és helyben dolgozó foglalkoztatott	386	32,9	530	36,0
Helyben foglalkoztatottak	650	55,5	888	60,2
-ebből bejáró dolgozók:	264	22,5	313	35,2

A helyben lakó aktív keresők száma 2011. évben 1474 fő, melyből a vezető értelmiségi foglalkozású foglalkoztatottak aránya 23 %, az egyéb szellemi foglalkozású dolgozóké pedig 23,7%. A legmagasabb a kereskedelem és szolgáltatási szektorban foglalkoztatottak száma (26,2%), az ipari és építőipari foglalkozásúak aránya 19,3 %.

Az egyéb foglalkoztatottak aránya 9,2%, a legcsekélyebb a mezőgazdasági és erdőgazdálkodási dolgozók aránya, mindössze 1,6%. A táblázatból jól látszik, hogy a helyben foglalkoztatottak számához képest a bejáró dolgozók aránya 35,2%, ez az érték messze meghaladja a szabályozásban a városjelöltek számára előírt 20%-os értéket.

Ebben jelentős szerepet játszik az ipari terület fokozatos beépítése, a minőségi turisztikai vállalkozások megjelenése, valamint az intézmények fejlődése.

(Gyenesdiás Önkormányzata, 2017)

Munkahelyek

Gyenesdiáson jelenleg 456 vállalkozás található. Tipikus nagy- és nehézipari vállalkozások nem jelentek meg, a településen főként mikro-, kis- és középvállalkozások jellemzőek, elsősorban kereskedelmi és raktározási profillal. A település kimagasló az 1000 lakosra jutó működő vállalkozások tekintetében, 210%-kal meghaladja a hasonló népességű kategóriába tartozó városok országos átlagát.

KSH (2016)

7. táblázat: Kiskereskedelmi üzletek és vendéglátóhelyek száma

(Gyenesdiás Önkormányzata, 2017)

Élelmiszerbolt	2
Iparcikkszaküzlet	43
Ruházati szaküzlet	6
Vasárú, festéküveg szaküzlet	8
Könyv, újság, papíráru	2
gépjárműüzlet	6
üzemanyag töltő állomás	1
étterem, büfék	46
cukrászdák	2
italüzletek, zenés szórakozóhelyek	18

Gazdaság

Gyenesdiás a lakosságszámmal arányosan az elmúlt évtizedekben lényeges gazdasági szerepet (foglalkoztatás, termelés, értékesítés) tölt be a térségben (több mint 700 vállalkozás, ebből közel 300 kereskedelmi egység).

A társas vállalkozások által kínált munkahelyek száma, vagy a kibocsátás volumene alapján a település adatai nagyságrendileg jobbak a környezetéhez viszonyítva. Egyre több a magas hozzáadott értéket előállító, innovatív vállalkozások aránya, a helyi új iparterületen megjelenő gazdaság elsősorban termelés központú. Mindezt segítette a korszerűen és időben kiépített és fejlett infrastruktúra.

A gazdaságon belül a termelésre, a szolgáltató szektor mellett óriási szükség volt, ezért kellett egy közel 20 ha-os ipari parki területet kialakítani és helyes portfólióval a településre vonzani a vállalkozásokat. A 2000-es évek elejéig mondható, hogy egyfajta monokultúras gazdaság szerkezet jellemezte a települést, egyoldalú turisztikai szektorral, a mezőgazdasági szektor szinte teljes hányával és a tercier /termelő/ szektor korlátozott jelenlétével. A gazdaság szerkezet átalakulása az ipari szektor fokozatos életre hívásával a 2000-es évektől megkezdődött, a nagyközség több lábon állását biztosítva hosszútávon.

A helyi gazdaság jelentős motorjává vált a szoroshadi Ipari Park, amely a környék egyik ideális befektetési, telephely-létesítési helyszíne, tekintettel arra, hogy a szomszédos települések közül itt már a rendszerváltás után szabályozási akarat született ennek megvalósítására, fokozatos

önkormányzati értékesítésére. Az ipari terület mára szinte betelt, nagyobb egység azonban még komolyabb üzem, valamint napelem park létesítésére fenntartott a Faludi-sík területén.

A szolgáltatási környezetet jellemzi, hogy a kiskereskedelmi egységek számának fokozatos növekedésén túl a Wellness Hotel Katalin **** superior családi szálloda igényű szálláshelyre és minőségre nagy szükség van a térben, melyet meglátott és megkeresett a befektetői tőke, és jelentős turisztikai teljesítmény növekmény várható az új Balaton-parti szálló megépültével.

(Gál, 2020)

Turizmus

Gyenesdiás idegenforgalmi jelentősége

Gyenesdiás idegenforgalma 1905 és 1907 közötti időszakban indult, amikor a tudatos és következetes településfejlesztésnek, valamint a két fürdőegyesületnek köszönhetően strandok épültek. A fejlődés 1945-ig töretlen volt, majd a II. világháború után a balatoni fürdőélet kiteljesedésével újabb lendületet kapott és a település még kedveltebb üdülőhellyé vált. Egyre több üdülő és nyaraló épült, 1964-re felújították a diási strandot, főbejárat épült, közvilágítással látták el, valamint partfalait kikövezték. A rendszerváltozást követően az önkormányzatok megalakulásakor (1990), a vonyarcvashegyi közös nagyközségi tanácstól való leválás lehetővé tette a fejlődés jelentős mértékű fellendülését, amikor a település elsőrendű fejlesztési célja a minőségi turizmus fogadási feltételeinek megteremtése lett. A nagyközség mai életét és gazdaságát is elsősorban a turizmus határozza meg. Nemcsak munkahelyek jöttek létre a szerkezetében megújuló településen, hanem – ha csak szezonálisan is – jövedelemhez jutottak a szálláshelyeiket bérbeadó lakosok. Gyenesdiás aktív kezdeményező készségével meghatározó, polgári gondolkodású nagyközség lett a Balaton északnyugati sarkában, kiváló lehetőségeket nyújtva a pihenni, sportolni, kirándulni vágyók számára.

(KSH,2016)

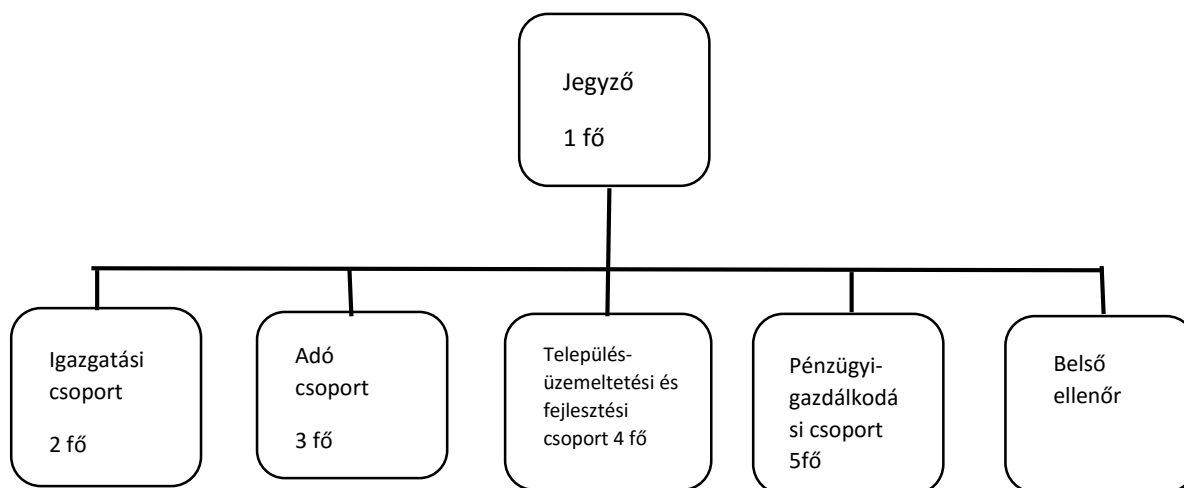
4. A települési önkormányzat tevékenysége

4.1 Az önkormányzat működése, gazdálkodása, nyújtott szolgáltatások

Az önkormányzat gazdálkodásról is elmondható a kiegyensúlyozottság, a racionális évről évre bővülő gazdálkodás és a gyarapodó vagyonszerzés. Ezért a fejlesztések számára elengedhetetlen a helyi gazdaság további erősítése, új bevételi források, finanszírozási formák kidolgozása és bevezetése a lakosság korlátozott tehervállaló képességének figyelembevételével.

Az önkormányzat saját bevételein belül a befizetett iparűzési adó mértéke a környező településekkel összehasonlítva magasnak mondható, az új és bővülő ipari és kereskedelmi tevékenységet folytató vállalkozások révén.

Középtávon szükségesnek tartom a helyi gazdaság részleges szerkezetváltását, munkahelyteremtő céllal, népesedéspolitikai szempontokat is figyelembe véve: a lakosság, ezen belül is a fiatalok helyben tartásának ösztönzése, új lakosok, munkavállalók letelepítése.

5. ábra: A hivatal szervezeti felépítése 2016

(Gyenesdiás Önkormányzata, 2017)

Az önkormányzat költségvetése

Az önkormányzat vagyona a vizsgált öt évben megvalósult fejlesztések következtében növekedést mutat, könyv szerinti értéke a 2019. évi zárómérleg alapján 7.514.032 e. Ft. 2015-től vizsgálva ez 62.073 e. Ft értékű emelkedést jelent, arányaiban 0,83 %-os mértéket.

Az alábbi táblázatos forma részletesen mutatja be az egyes vagyonelemek értékét, változásait az elmúlt öt év vonatkozásában.

8. táblázat: Az önkormányzat vagyonszerkezete, az adatok eFt-ban

(Gál,2020)

Vagyonelem megnevezése	2015	2016	2017	2018	2019
Immateriális javak	879	621	7.029	12.462	11.277
Forgalomképtelen tárgyi eszközök	2.729.302	2.771.171	2.817.114	2.892.528	2.870.508
Korlátozottan forgalomképes tárgyi eszközök	2.806.734	2.642.637	2.260.474	2.272.885	2.163.987
Üzleti (forg.képes) tárgyi eszközök	1.654.595	1.619.410	1.608.657	1.627.142	1.746.617
Üzleti (forg.képes) befektetett pü.eszközök	2.027	2.027	2.027	2.017	2.017
Vagyonkezelésbe adott tárgyi eszközök	0	786.190	0	0	0
Nemzeti vagyonba tartozó forgóeszközök	5.760	6.084	5.903	6.049	5.824
Pénzeszközök	224.733	289.645	271.827	239.948	623.046
Követelések	27.929	20.346	64.476	67.861	89.868
Egyéb sajátos eszközoldali elszámolások	0	2.205.000	5.147.000	-5.727.000	887.000
Összes vagyon:	7.451.959	8.143.336	7.042.654	7.115.165	8.400.144

Az elmúlt évek folyamán jelentős összeggel emelkedett az önkormányzat összvagyon, mert több nagyobb volumenű beruházás zárult le illetve került aktiválásra, üzembe helyezésre. A teljesség igénye nélkül, csak a jelentősebbek ezek közül: Egészségház beruházás, települési csapadékvíz elvezető hálózat részleges kiépítése illetve felújítása, Magyar Falu program, kerékpáros-barát fejlesztés, termelői piac infrastrukturális fejlesztése, Malom beruházás.

Gyenesdiás Nagyközség Önkormányzata gazdálkodásában már hosszú évek óta központi vezérelvként funkcionál a hatékonyság, a stabilitás és a takarékoság. A település önkormányzata a törvényben előírt feladatainak ellátását hitel igénybevétele nélkül biztosítja. A vizsgált esztendőben hangsúlyossá vált a különböző pályázati lehetőségek feltárása, mely elősegíti a működési és fejlesztési források növelését. Az átgondolt, gazdaságilag fenntartható fejlődési célok és a felelősségteljes gazdálkodás szem előtt tartása biztosíték a likviditás megőrzésére és egyben garancia a hosszú távú fizetőképességre.

A működési hatékonyság növelése érdekében az önkormányzat és intézményei tekintetében folyamatosak a kisebb szervezeti átalakítások, jellemzően évről évre újra kell gondolni a feladatok ellátási mechanizmusát. Az önkormányzat gazdálkodása kiegyensúlyozott, bevételei és kiadásai összhangban vannak.

(Gál, 2020)

Kiadások

A költségvetési kiadások szerkezete az alábbiak szerint alakult a vizsgált években:

9. Táblázat: Gyenesdiás nagyközség kiadásainak szerkezete (2015-2019) az adatok e Ft-ban

(Gál, 2020)

Megnevezés	2015	2016	2017	2018	2019
Személyi jellegű kiadások	207.015	224.737	251.360	292.625	346.359
Munkaadót terhelő járulékok és szoc.ho.	57.351	61.942	59.084	60.686	64.955
Dologi kiadások	239.974	299.600	276.634	310.195	385.373
Ellátottak pénzbeli juttatásai	8.590	4.251	3.215	4.688	5.030
Egyéb működési célú kiadások	41.978	44.189	46.012	52.557	50.413
Beruházások	45.077	58.340	164.749	143.052	107.433
Felújítások	168.884	117.346	207.736.000	66.288.000	14.250
Egyéb felhalmozási kiadások	1.468	3.610	8.250.000	355.000	560
Finanszírozási kiadások	243.334	430.321	160.080	313.630	345.749
Összesen	1.013.671	1.244.336	1.177.120	1.244.076	1.320.122

A költségvetési kiadások közül a következő években számolni kell az alább felsorolt, kiadásokat befolyásoló piaci és egyéb tényezőkkel:

- kötelező munkabéremelések (minimálbér és garantált bérminimum törvényi emelése, kötelező átsorolások),
- a COVID-19 járványügyi veszélyhelyzet gazdasági következményei (szociális kiadások növekedése, munkaerőpiac kínálat bővülése, rendezvények elmaradása),
- munkakiszervezések átgondolása, személyi állomány kihasználtságának felülvizsgálata, átgondoltabb személyi juttatásokkal való gazdálkodás,
- munkaadót terhelő járulékok központi csökkentése,
- infláció,
- pályázati forrásból megvalósuló projektek elhúzódásának megelőzése,
- nagyobb volumenű önerős fejlesztések átgondolt ütemezése,
- civil szervezetek támogatásainak átgondolása (önkormányzatunknál ez a kiadás kiemelkedően magas országos viszonylatban is),
- a költségvetési főösszeggel arányos (minimum 5%) tartalékalap képzése.

(Gál, 2020)

Bevételek

A költségvetési bevételek szerkezete az alábbiak szerint alakult a vizsgált években:

10. táblázat: Gyenesdiás nagyközség bevételeinek szerkezete (2015-2019) az adatok e Ft-ban

(Gál, 2020)

Megnevezés	2015	2016	2017	2018	2019
Önkormányzat működési támogatásai	298.223	317.969	342.932	325.681	330.757
Működési célú támogatások	29.625	28.852	23.843	114.164	75.204
Felhalmozási célú támogatások	266.804	125.228	215.904	31.916	178.939
Közhatalmi bevételek	171.047	191.305	213.432	228.544	253.396
Működési bevételek	148.870	140.697	165.483	174.996	196.484
Felhalmozási bevételek	10.986	70.338	31.231	20.072	319.453
Átvett pénzeszközök	100	7.098	3.013	6.586	2.385
Finanszírozási bevételek	275.726	652.888	450.156	582.640	587.790
Összesen	1.201.381	1.534.375	1.445.994	1.484.599	1.944.405

A költségvetési bevételek szerkezetére hatást gyakorolhat az, hogy a költségvetési és uniós támogatások reálértéke csökken, ez pedig egyre több saját bevétel megszerzését illetve pályázati forrás bevonását teszi szükségessé. Emiatt is hangsúlyos a projektek megvalósításának gyors végrehajtása, az eddig tapasztalt elhúzódások megszüntetése, valamint kizárólag olyan projektekben való részvétel, melyek az önkormányzati feladatellátást szolgálják, és kiírásuk feltételei egybeesnek a megvalósítás igényeivel.

A költségvetési bevételek közül a következő években számolni kell az alább felsorolt, bevételeket befolyásoló piaci és egyéb tényezőkkel:

- a betervezett strandbevételek előreláthatólag alulteljesülnek,
- a turizmus visszaesése az idegenforgalmi adóbevételek csökkenésével jár,
- a COVID-19 utáni újabb gazdasági válság miatt csökken a településen működő vállalkozások száma, ill. árbevétele; így az iparűzési adóbevételek várhatóan visszaesnek,
- állami plusz támogatás a szociális kiadások többletköltségeire.

(Gál, 2020)

4.2 A település fejlesztési programjai - az önkormányzat szerepe ezekben

Az Önkormányzat költségvetéséhez továbbá hozzátartoznak a pályázatok

Támogatott támogatási kérelmek

- Gyenesdiás Nagyközség úthálózatának kerékpáros barát fejlesztése Algyenes-Aldiás kerékpáros-barát településrész kerékpáros-barát fejlesztése

TOP-3.1.1-15-ZA1-2016-00008

159 011 380.- Ft

Projekt tartalma: Kerékpáros-barát fejlesztések, két strandot összekötő kerékpárút és sétány kialakítása, kerékpártárolók.

A kivitelezési munkálatok várhatóan 2020. őszén kezdődhetnek és előreláthatóan 2021. év végéig tartanak

- Helyi termelői piac infrastrukturális fejlesztése

TOP-1.1.3-15-ZA-2016-00004

25 057 100.- Ft

Projekt tartalma: Sátorelem, zárható hulladéktároló, hulladékgyűjtő sziget, kerékpártároló, árusító asztalok beszerzése valamint szennyvízhálózat rekonstrukciója valósult meg és áram fejlesztés.

A kivitelezési munkálatok befejeződtek, záró elszámolás folyamatban.

- Gyenesdiás a klímatudatosság útján-többgenerációs szemléletformálási program/KONZORCIUMI PÁLYÁZAT
KEHOP-1.2.1-18-2018-00163
6 893 850.- Ft/Gyenesdiásra jutó összeg
Projekt tartalma: Szemléletformáló programok, eszközbeszerzés
Forrásvíz Természetbarát Egyesülettel konzorciumban, rendezvények, programok átütemezése a veszélyhelyzet lejárta után.

MEGVALÓSULT, MONITORING ALATT ÁLLÓ PROJEKTEK:

Megvalósult, monitoring alatt álló projektek

- MTÜ Strandok
MTÜ/Ált/2089-7/2017
- A Diási Játékstrand fejlesztése és fenntartható és családbarát szolgáltatások erősítésének érdekében
Kezdő dátum: 2017.03.15
Záró dátum: 2017.09.30.
54.483.145 Ft
MTÜ/Ált/2088-7/2017
- A Gyenesi Lídó strand fejlesztése a fenntartható és családbarát szolgáltatások erősítésének érdekében
Kezdő dátum: 2017.09.01
Záró dátum: 2018.04.15
30 280 000Ft
- 2) Töltődj fel!
P-TF-2/2018
Projekt tartalma: kültéri fitness park, okos pad, szeméttárolók, padok, térkő
11 260 999Ft
VP-6-7.2.1-7.4.1.2-16
(Gál, 2020)

Gyenesdiás Nagyközség Önkormányzata a stratégiai célok megvalósításához a következőkben rögzíti az általánosan érvényesítendő fejlesztési alapelveket:

- bevételek és kiadások hosszú távú egyensúlyának megteremtése az önkormányzati kötelező feladatok ellátásának szinten tartásával,
- fizetőképesség megtartása, a pénzügyi helyzet stabilizálása, szigorú költséggazdálkodás
- stratégiai tervezésre és az EU alapelveire is építő fejlesztés megvalósítása a bevételek lehetséges maximalizálásával, többletbevételi források feltárásával, az ésszerű, takarékos gazdálkodás keretein belül,
- a fejlesztések, beruházások megvalósítása során a leggazdaságosabb megoldás (legolcsóbb árajánlat, megfelelő garancia, minél kisebb hitelszükséglet stb.) kiválasztása
- a gazdasági környezet és regionális kapcsolatok élénkítése, a térségi szerepvállalás hangsúlyozása,
- az önkormányzati ingatlanvagyon hatékony kihasználása, hasznosítása,
- a környezettudatos, környezetbarát gazdaságfejlesztési szempontok figyelembevétele,
- a lakosság igényeinek figyelembevételével kialakított gazdaságfejlesztési stratégia kidolgozása a polgárok identitástudatának, lokálpatriotizmusának erősítésével,
- a gazdaság igényeire is nyitott, a munka-erőpiaci kihívásokra reagáló humánerőfejlesztési stratégia megvalósítása,
- a munkanélküliség alacsony szinten tartása, aktív foglalkoztatáspolitikai megvalósítása,
- a szociális ellátások rászorultságtól függő biztosítása,
- az önkormányzati intézmények működésének racionalizálása, költséghatékonyabb közszolgáltatások biztosítása, – a sorra kerülő fejlesztések az intézményhálózat, ezen belül a lakosság ellátásának korszerűsítését célozzák, azok minőségi javulását eredményezzék,
- az oktatási rendszernek biztosítani kell az új kihívásoknak megfelelő tudást,
- a helyi vállalkozások élénkítése,
- civil szervezetek közéleti szerepének és gazdaságfejlesztési, társadalmi kohéziós funkcióinak erősítése,
- az idegenforgalmi adottságok fokozottabb kihasználása

(Gál, 2020)

5. Primer kutatás – Lakossági kérdőíves felmérés

Lakossági kérdőíves felmérés

A település lakosai körében végzett kérdőíves felmérésem célja az volt, hogy feltárjam, mennyire elégedettek a helyi lakosok a település infrastruktúrájával, szolgáltatásaival, az itt tapasztalt életminőséggel. A kutatásomat 2022.05.04 és 2022.05.08 között végeztem. A felmérést Google Űrlap segítségével végeztem, melyet Gyenesdiás Nagyközség Önkormányzata tett elérhetővé Facebook oldalán.

A kérdőívemet 59 gyenesdiási lakos töltötte ki. Az első 3 kérdésem a válaszadók nemére, korára és iskolai végzettségére irányult. Ez alapján kiderült, hogy a válaszadók többsége nő, 45 válasz érkezett nőktől, 14 válasz pedig férfiatól.

A válaszadók fele, a 41-55 év közötti korcsoportba tartozik. Válaszadók negyede 26 és 40 év közötti, másik negyede pedig 16 és 25, 55 és 65, 66 és 80 év közötti emberekből áll. A válaszadók egytől ötig terjedő skálán tudták válaszukat jelölni, ahol az egy a legrosszabb, az öt pedig a legjobb választási lehetőség.

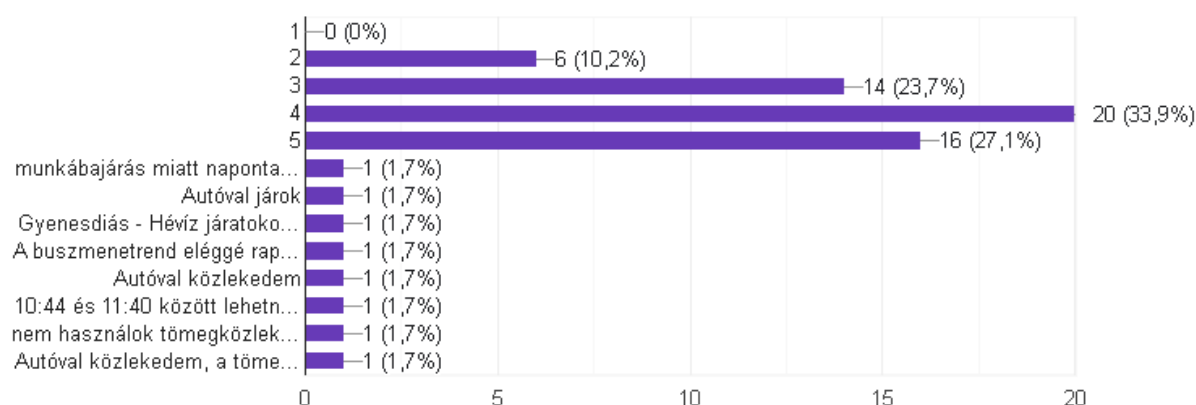
Az iskolai végzettségek a következőképpen alakultak:

- 40,7% azaz 24 fő rendelkezik diplomával
- 22% azaz 13 fő rendelkezik felsőfokú tanulmányokkal
- 18,6% azaz 11 fő rendelkezik érettségivel
- 13,6% azaz 8 fő rendelkezik középiskolai végzettséggel
- 3,4% azaz 2 fő rendelkezik doktori vagy magasabb fokozattal
- 1,7% azaz 1 fő rendelkezik 8 általánossal

Ezt követően a településen tapasztalható életminőség összetevőiről alkotott véleményekre voltam kíváncsi.

Az első kérdésem a gyenesdiási tömegközlekedési feltételekre irányult. A válaszadóim többsége meg van elégedve a nagyközség közlekedési feltételeivel, vannak akik munkába járáshoz használják, akár Gyenesdiáson belül, vagy a környező településekre, Hévízre illetve Keszthelyre. Akik nem voltak vele megelégedve, általában a járatok sűrűségét emelték ki hibaként.

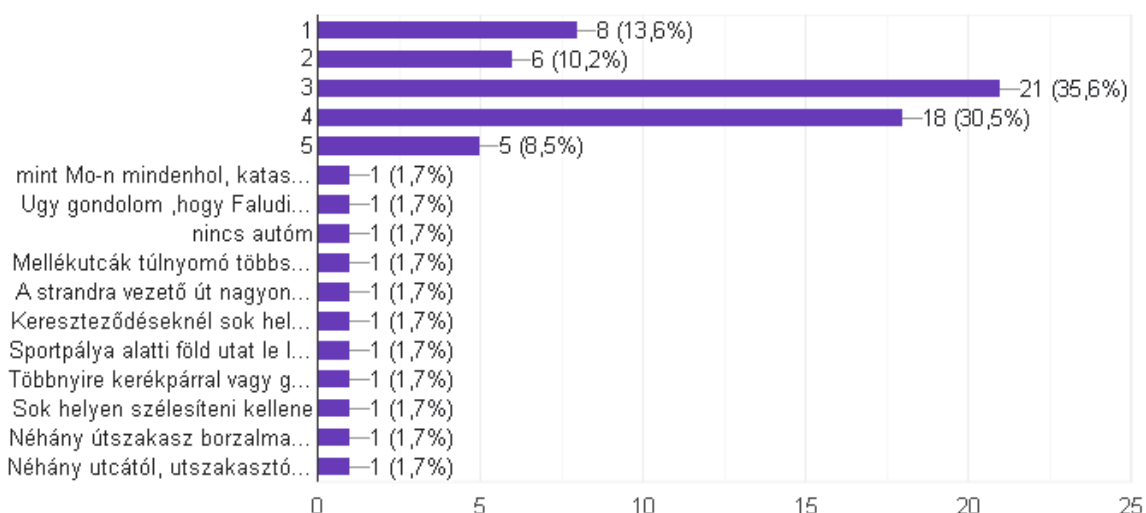
59 válasz

6.ábra: Tömegközlekedési feltételek (saját)

Gyenesdiás lakóit ezután a helység közutjairól kérdeztem. Sajnos az elégedettség itt már csökkent, de még így a középkategóriába sorolható. A legtöbben a 71 es út minőségét bírálták. Sajnos a megnövekedett forgalom miatt- főleg a nyári időszakban- az út minősége látványosan romlik. Megemlítették a megnövekedett kamionos forgalmat is, amely szintén rengeteg úthibához vezet. A község lakói szerint úthibák sok helyen a mellékutakon is fellelhetők, melyeket kátyúzással próbálnak megoldani, amely sajnos csak rövid időre jelent megoldást.

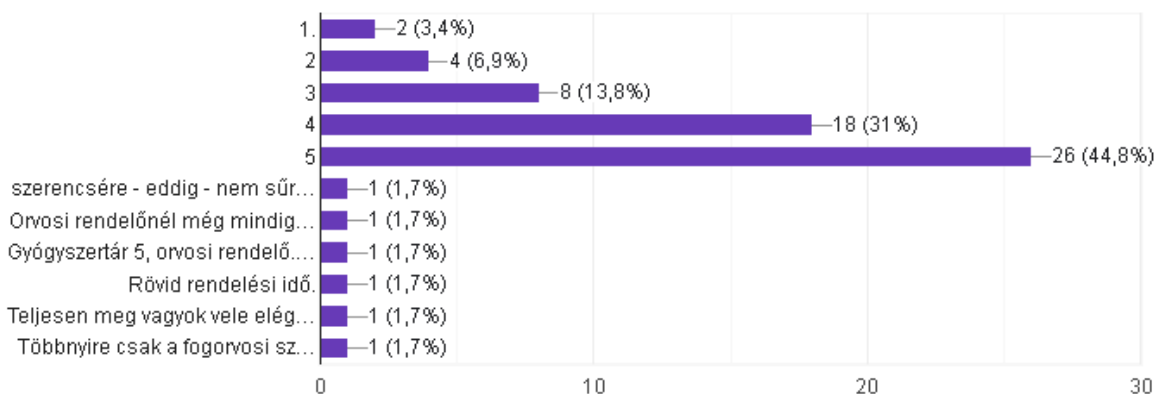
59 válasz

7.ábra: A közutak minősége (saját)

A következőkben Gyenesdiás egészségügyi szolgáltatásai után érdeklődtem. Gyenesdiáson 5 gyógyszerertár üzemel, és 2 orvosi rendelő. A válaszok az orvosi rendelőre érkeztek, nagyon eltérőek voltak. Van aki teljesen meg van elégedve a szolgáltatásokkal, míg mások szerint túl rövid a rendelési idő, illetve nem érezték elégnak az ott kapott ellátás minőségét.

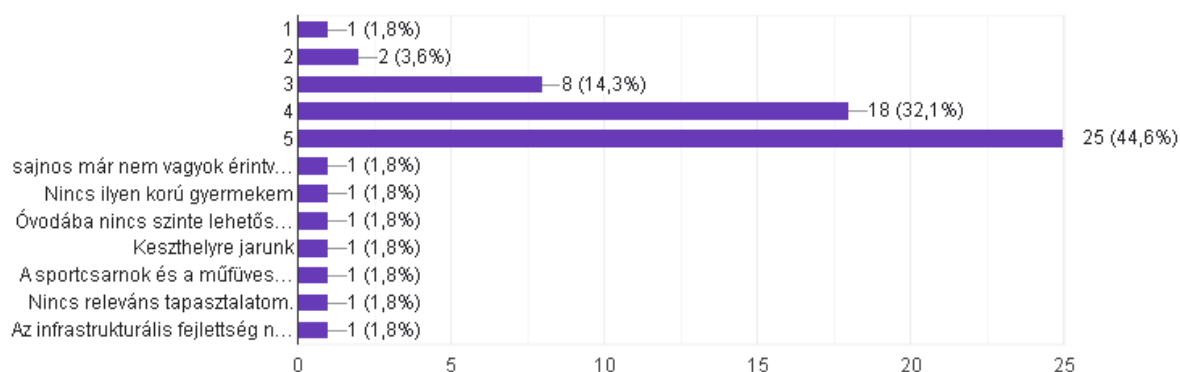
58 válasz

8.ábra: Egészségügyi szolgáltatás (saját)

Gyenesdiás oktatásáról jó véleménnyel vannak az ott lakók. Gyenesdiáson egy óvoda, bölcsőde, és általános iskola található. A fejlettségükkel teljesen meg vannak elégedve, az egyetlen probléma, hogy az óvodában nincs lehetőség szakkörválasztásra. Illetve az iskolaudvarának játszóterét a sportcsarnok és műfüves pálya miatt kicsinek találják.

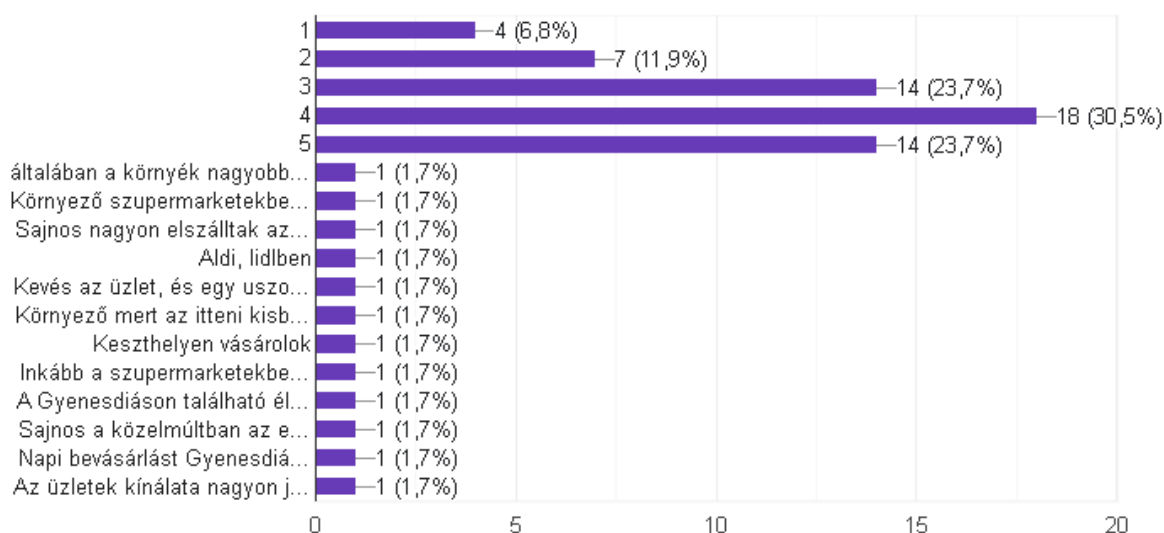
56 válasz

9.ábra: Közüntézmények fejlettsége (saját)

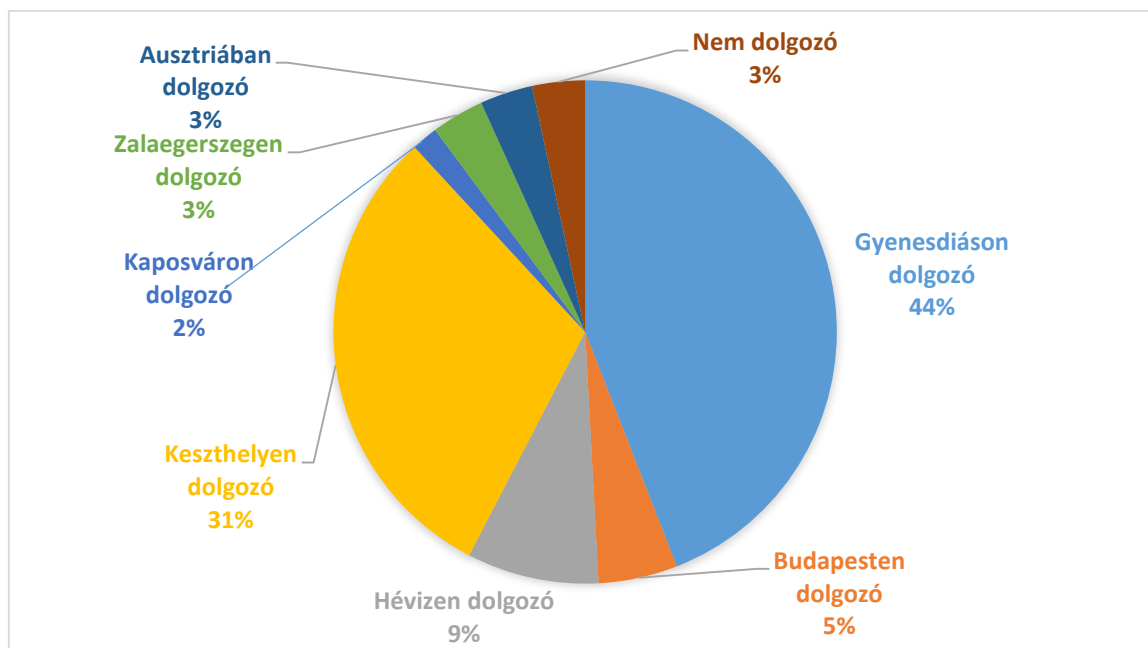
Gyenesdiáson jelenleg 2 élelmiszerüzlet üzemel. A lakók többsége inkább a közelben lévő szupermarketekben végzi el a nagybevásárlást, hiszen az árak itt kedvezőbbek. A községben található kisboltok áraival nincsenek megelégedve, illetve a nagyobb üzletek kínálatával sem vehetik fel a versenyt, ettől függetlenül vannak, akik inkább a megbízható és ismert helybéli üzleteket választják.

59 válasz

10.ábra: Vásárlási szokások (saját)

A válaszadók kb. fele dolgozik Gyenesdiáson. Az itt dolgozók meg vannak elégedve a munkájukkal. A felmérésből kiderült, hogy sokan járnak a környező városokba, Keszthelyre és Hévízre dolgozni. De akadt olyan is, aki Zalaegerszegre, Kaposvárra, Ausztriába, vagy éppen Budapestre jár. Ennek oka, hogy habár a nagyközség igen fejlett, de munkahelyből hiány van. Gyenesdiáson főképp éttermekben van lehetőség dolgozni, illetve a nyári szezonban a turizmusban résztvevők számára van munka lehetőség.

12. ábra: Gyenesdiáson élők munkahelye (saját)

Beruházások, fejlesztések:

A következő esztendőben Gyenesdiás jobban kell, hogy támaszkodjon a pályázatokon túl az önjárást biztosító termelő és szolgáltató szektor megerősítésére, beruházások ösztönzésére. Az iparterületi fejlesztések (robottechnológia, élelmiszerlogisztika stb.) mellett a minőségi turizmus feltételeinek javítására, szálloda beruházások és fejlesztések támogatására, a településközpont /orvosi rendelő, iskola, művelődési ház és ebédlő/ minőségi kiépülésére, valamint a Balaton-parti sétány és kerékpárút kialakítására kell, hogy nagy figyelem fordítódjon.

A beruházási, fejlesztési célok meghatározásánál figyelemmel kell lenni a gazdaságélénkítés és munkahelyteremtésnél meghatározott elvekre is. Menedzser szemléletű politikával törekedni kell a családbarát és a vállalkozó barátság önkormányzati megteremtésére is.

Annak érdekében, hogy a helyi vállalkozások versenyképessége a jövőben is biztosított legyen, az innovatív megoldások alkalmazása meghatározó jelentőségű.

A beruházások, fejlesztések megvalósítása során mindenképpen azok támogathatók, ahol a pályázati források minél nagyobb százalékban fedezik a költségeket, s a beruházások önrésze megtérül. Hangsúlyosan jelenjen meg a befektetők bevonása a helyi fejlesztésekbe.

Az önkormányzat jövőbeni céljai

Jövőbeni célok: Az önkormányzat a helyi energiaszolgáltatás terén törekszik az energia szolgáltatás infrastruktúrájának további fejlesztésére, korszerűsítésére pályázati, befektetői és önerős lehetőségeket keres az energiaellátás korszerűsítésére: megújuló energiák használatát helyezi előtérbe, közvilágítás további kiépítésére, korszerűsítésére törekszik, valamint naperőmű park kialakítását szorgalmazza a Faludi-sík 6 ha-os területén, az észak-nyugati közigazgatási határnál.

Az önkormányzat a tulajdonában és kezelésében lévő köztemető és ravatalozó üzemeltetéseket vállalkozói szerződésekkel lefedetten látja el. Az új Pilikáni nagytemető tervek szerinti megépítését, kegyeleti kialakítását fontosnak érzi a ciklus végére megteremteni.

A Képviselő-testület a helyi közutak fenntartásával kapcsolatban a közel 44 km hosszú közúthálózat olyan kialakítására törekszik, melyek megfelelnek a település igényeinek:

- Gyenesdiás Nagyközségen áthaladó 71-es sz. főút teljes felújítását szorgalmazza, a teherforgalom lekorlátozására törekszik, valamint a gyalogos átkelőhelyek biztonságosabbá tételét tartja kiemelt prioritásnak
- nélkülözhetetlen a belterületi utak folyamatos karbantartása, kátyúzása, rendbetétele; a DRV gördülő fejlesztési terveibe történő évenkénti fejlesztések megjelenését, az utak végleges rendbetételével
- lényeges a csapadékvíz elvezető hálózat folyamatos bővítése, korszerűsítése
- a hiányzó járdák /Széchenyi u, Béke u/, útszélesítések /Lőtéri/ pótlása szükséges,
- szükséges a KRESZ és egyéb táblák karbantartása, célszerűségük átvizsgálása,
- A Balatoni Bringakörút és a települési kerékpárút hálózat, már megtervezett komplex hálózati terv szerint megépítését szorgalmazza a MTÜ-nél
- a hegylábi erdei utak és csapadékvíz fogók kitisztítása is létfontosságú a jövőben (a klímaváltozás időszakában az impulzus jellegű felhőszakadások nagy károkat tehetnek.)

(Gál,2020)

6. Következtetések, javaslatok

A nagyközség mai életét és gazdaságát is elsősorban a turizmus határozza meg. Nemcsak munkahelyek jöttek létre a szerkezetében megújuló településen, hanem – ha csak szezonálisan is – jövedelemhez jutottak a szálláshelyeiket bérbeadó lakosok. Gyenesdiás aktív kezdeményező készségével meghatározó, polgári gondolkodású nagyközség lett a Balaton északnyugati sarkában, kiváló lehetőségeket nyújtva a pihenni, sportolni, kirándulni vágyók számára.

A cél az, hogy gazdasági szempontból továbbra is aktívan és lendületesen fejlődjön. Prosperáló vállalkozói réteg kialakulásával, valamint környezettudatos, innovatív településfejlesztésével tűnik ki szűkebb és tágabb környezetéből. A nagyközség jó közlekedés pozícióval rendelkezik, tömegközlekedési ellátottsága a járatsűrűség tekintetében is megfelelő.

A népesség az elmúlt évtizedekben közel duplájára nőtt. A beköltözőknek köszönhetően Gyenesdiásnak fiatalodó lakossága van. A népességszám növekedése elsősorban azzal magyarázható, hogy laza, kertvárosi lakóterületei, különösen a felső településrészekén igen vonzó lakóterületek találhatók.

Gyenesdiás intézményhálózata a folyamatos fejlesztéseket és bővítéseket követően teljes mértékben ellátja az alapfokú oktatás-nevelés, gyermekjóléti szolgáltatás, közművelődés, egészségügyi alapellátás, szociális alap- és szakellátás területén jelentkező helyi és térségi igényeket, kisvárosias struktúrájával és minőségével mind tárgyi, mind személyi feltételeiben megfelel az egyre fokozódó elvárásoknak.

Gyenesdiáson jelenleg 456 vállalkozás található. Tipikus nagy- és nehézipari vállalkozások nem jelentek meg, a településen főként mikro-, kis- és középvállalkozások jellemzőek, elsősorban kereskedelmi és raktározási profillal. A település kimagasló az 1000 lakosra jutó működő vállalkozások tekintetében, 210%-kal meghaladja a hasonló népességű kategóriába tartozó városok országos átlagát.

Javaslataimat a kérdőívben leírt problémák alapján összegezném.

Az utak. Mint ahogy a gazdasági programban is jövőbeni célként említették a közutak javítását, erre a kérdőíves felmérés során is rengetegen rávilágítottak. A válaszok alapján a legfőbb probléma a nyári időszakban a 71-es főúton a megnövekedett forgalom, illetve az ebből adódó úthibák. Erre megoldás lehetne, ha az útburkolatot rendszeresen figyelik és karbantartják, illetve ahol lehetőség van rá, célszerű lenne az út szélességének növelése. Ez megkönnyíteni a forgalom haladását. Esetleg érdemes lenne az alsó elkerülő utakat jobban kialakítani és biztonságosabbá tenni, így ebben az időszakban a helyi lakosok ismereteik által használhatnák azokat.

Az utak tekintetében fontosak a gyalogátkelő helyek is. Egy nyomógommbal működő gyalogátkelőhely van az Önkormányzat előtt, sajnos ez sokszor nem működik, illetve az autósok sokszor figyelmen kívül hagyják a piros jelzést. Erre megoldás lehet, hogy napi szinten ellenőrzik a jelzőnek a működését, illetve célszerű lenne egy jobban látható lámpa elhelyezése is. Megkönnyítené a gyalogosforgalmat egy újabb gyalogátkelőhely, melyet az iskolához lehetne helyezni. Emellett a járdák kialakítása, javítása is megoldás lehet.

Gyenesdiáson 8 étterem található, melyekben csodás ételeket és italokat fogyaszthatunk, azonban fiataloknak kedvező, vonzó bárók nincsenek. Nyáron erre van lehetőség a strandon, azonban nem késői órákig. Tehát úgy gondolom, hogy egy kocsmá, romkocsmá, vagy bár nyitása népszerű lenne.

7. Összefoglalás

Szakdolgozatomban a társadalmi gazdasági folyamatokat vizsgáltam. Lényegesnek tartottam bemutatni, hogy az elmúlt 10 évben hogyan fejlődött a választott térség, ez hogyan hat demográfiai folyamatokra, a lakásállomány változására, munkahelyteremtésre, foglalkoztatásra, a turizmus fejlődésére. Primer kutatás keretében a közelmúltbeli fejlesztéseket, ezek hatását mutattam be, melyhez interjút/kérdőíves felmérést is készítettem. Mindezek bemutatására kiváló példaként találtam Gyenesdiás nagyközséget.

Gyenesdiás fejlődésében kiemelkedő szerepet játszik főként a Balaton közelsége, a turizmus. Mindezt erősíti a létrehozott attrakciók, valamint a természet adta lehetőségek megfelelő kihasználása.

Vizsgálataim során beigazolódott, hogy a nagyközség Önkormányzata gazdálkodásában már hosszú évek óta központi vezérelvként funkcionál a hatékonyság, a stabilitás és a takarékoság. A település önkormányzata a törvényben előírt feladatainak ellátását hitel igénybevétele nélkül biztosítja. Az elmúlt öt-hat esztendőben hangsúlyossá vált a különböző pályázati lehetőségek feltárása, mely elősegíti a működési és fejlesztési források növelését. Az átgondolt, gazdaságilag fenntartható fejlődési célok és a felelősségteljes gazdálkodás szem előtt tartása biztosíték a likviditás megőrzésére és egyben garancia a hosszú távú fizetőképességre. Az önkormányzat gazdálkodása kiegyensúlyozott, bevételei és kiadásai összhangban vannak.

A település lakosai körében végzett kérdőíves felmérésem célja az volt, hogy feltárjam, mennyire elégedettek a helyi lakosok a település infrastruktúrájával, szolgáltatásaival, az itt tapasztalt életminőséggel. Az interjúk alanyai általában elégedettek voltak, azonban kirajzolódott az is, hogy van hova fejlődni, de a település jelen pillanatban nagyon jó úton halad.

Köszönetnyilvánítás

Szeretném megköszönni segítségét konzulensemnek, Dr. habil Bacsí Zsuzsannának, hogy szaktudásával segítette a szakdolgozatom létrejöttét.

A saját vizsgálathoz nyújtott segítséget köszönöm Czibor Zoltánnának, Gyenesdiás Közös Önkormányzati Hivatal jegyző asszonyának, Mosdósiné Balogh Anita népességnyelvtartási ügyintézőnek, valamint a gyenesdiási lakosoknak, akik a kérdőívek kitöltésével hozzájárultak szakdolgozatom létrejöttéhez.

8. Irodalomjegyzék

1. Domonkos Á. - Sinkovics K. - Retz. T. (2016): Turizmusgazdaság a Balaton idegenforgalmi régióban. Területi Statisztika, 56(3): 346–368; DOI: 10.15196/TS560305 2022. május. 8
2. Fodor Éva - Horváth Márton Gyula - Kovács Péter- Tamás Anna Mária - Kovács-Andor Krisztián- Engert Andrea - Szarvas Richárd Zoltán (2017): Gyenesdiás Települési Arculati Kézikönyv .5T Építészeti és Városépítészeti Kft. - A+ Építész Stúdió Kft., Pécs. <https://www.gyenesdias.hu/images/onkormanyzat/TelepuleskepiArculatiKezikonyv.pdf> 2023.február.15
3. Gál Lajos (2020): Gyenesdiás nagyközség önkormányzatának gazdasági programja 2020-2025; <https://www.gyenesdias.hu/images/strategiak/GazdasagiProgram20202025.pdf>
4. Gyenesdiás Önkormányzata (2017): Gyenesdiás nagyközség várossá nyilvánítási pályázata,2017,Gyenesdiás
5. Internet1: <https://osszkep.hu/2018/09/mikor-kie-volt-a-balaton-a-magyar-tenger-tortenetenek-hat-fo-szakasza/> letöltve: 2022. január.05
6. Internet2 https://www.ksh.hu/apps/hntr.telepules?p_lang=HU&p_id=23302 letöltve : 2022.január. 05
7. KSH (2011): A Balaton kiemelt üdülőkörzet társadalma és gazdasága, KSH, 2011. január, chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/regiok/gyorbalatont.pdf> 2022.május 8. KSH (2014): A Balaton Üdülőkörzet társadalmi helyzetképe. <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/regiok/balatontarsadalmi.pdf>. 2022.december 5.
8. KSH (2016): Turizmusgazdaság a Balaton Idegenforgalmi Régióban. <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/regiok/veszpremturizmusgazdasagi.pdf> 2022. december 5.
9. Molnár András - Gál Lajos (szerk, 2008): Gyenesdiás Nagyközség Monográfiája I. - Gyenesdiás története. Gyenesdiás Nagyközség Önkormányzata, Gyenesdiás.https://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/telepulesek_ertekei/gyenesdias/gyenesdias_tortenete_I/index.htm 2023.február 15.
10. Nemes Nagy József (2005): Regionális elemzési módszerek.ELTE Regionális Földrajzi Tanszék, Regionális Tudományi Tanulmányok 11. kötet, Budapest
11. Paksy Zoltán (2022): Gyenesdiás története 1850-1945 között. Sulinet Örökségtár, https://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/telepulesek_ertekei/gyenesdias/gyenesdias_tortenete_I/pages/005_gyenesdias_tortenete_1850_1945_kozott.htm 2022 .december 5.
12. Virág Á. (1996): A Balaton múltja és jelene, Egri Nyomda Kft., Eger.

9. Nyilatkozatok - hallgató részéről, témavezető részéről

KONZULTÁCIÓS NYILATKOZAT

A **Loppert Laura** (név) (hallgató Neptun azonosítója: **HITL6D**) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfólió¹ áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót a záróvizsgán történő védeésre javaslom / nem javaslom².

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem^{*3}

Kelt: Keszthely, 2023. év április hó 26. nap

Belső konzulens

Dr. Bacsí Zsuzsanna egyetemi tanár

NYILATKOZAT

a szakdolgozat nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: LOPPERT LAURA
A Hallgató Neptun kódja: HITL6D
A dolgozat címe: ABALATON KÖRNYÉKÉNEK TÁRSADALMI - GAZDASÁGI FOLYAMATAI
A megjelenés éve: 2023
A konzulens tanszék neve: AGRÁR - ÉS - ÉLELMISZERGAZDASÁGTANI INTÉZET

Kijelentem, hogy az általam benyújtott szakdolgozat egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, s az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a Záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkor szellemi tulajdonkezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe.

Kelt: 2023 év április hó 28 nap

Hallgató aláírása